משניות ומוקי להו באיסור דרבנן מ"מ דברי ר' יוחנן לא נדחן וכ"פ

בספר המצות ובעל התרומות:

קידוש והבדלה ועושה בכל יום מלאכה כדי פרנסתו ולא יותר

ואף ביום שמקדש בו ומותר לילך בו בכל יום היה יודע מנין

יום שיצא כו כנון שיודע שהיום יום ד' או יום חמישי ליציאתו

אכל אינו יודע כאיזה יום יצא מותר רעשות כל מה שירצה ביום

שמיני ריציאתו שכיום כזה יצא מביתו ובודאי לא יצא כשבת

וכן ביום ט"ו וכן ביום כ"ב וכן לעולם:

שמה ארבע רשויות לשבת רה"י ור"ח כרמלית ומקום פטור

במרבר ואינו יודע מתי הוא שכת מונח ז' ימים

מיום שנתן אל לבו שכחתו ומקרש השביעי שעושה

טוחאת כהנים שאני חשום דריבה בהם חצות יתרות אבל הני איחא לא לריכא וסובר ז"ל דנהי דמעיקרא כי אותביה מכל חד מהני דהוזהרו גדולים על הקטנים הוה ס"ד דילפינן מינייהו לשאר איסורין ומש"ה הוה לריך למימר שאין זאת האזהרה אלא דלא ליספו להו בידים אבל להפרישם לא הוזהרו אבל בתר דאשכחן דבכמה דוכתי

הוזהרו גדולים על הקטנים ה"ל ג' כתובים הבחין כחחד ולכ"ע חין חלחדין וחי בהני תלת דוכתי לא החהרו אלא דלא ליספו להו בידים א"כ בשאר איסורין מותר למיספי להי בידים והא ליכא מאן דסבר הכי דהם לה קחמר אלה קטן הוכל נבילות אין ב"ד מצווין להפרישו אבל למיספי להו בידים לא הלכך נ"ל דהני אזהרות היינו להפרישם אבל בשאר איסורין אין מצווין להפרישם ומש"ה גבי טומאה דהויא חד מהגד תלת כ' רבי' שהוזהרו להפרישם ודוקה בהכך הלת' הכל בשהר היסורין לה החהרו להפרישם וכתו שכתב כחן לענין שבת דשתר חיסורין לח ילפי מסנך תלת' דג' כתובים הבאים כא' אין מלמדין ואע"ג דבגמרא מלריך להנך תלת קראי

וא"כ לא חשיבי אלא כחד קרא וילפינן מינייהו לשאר איסורין וא"כ ע"כ הני אוהרות דלא ליספו להו בידים נינהו למ"ד קטן אוכל נבלות אין ב"ד מטוין להפרישו י"ל דס"ל לרבינו דהאי צריכותא ל"ד הוא דא"כ נכתוב רחמנא בנבילה וטומאה וליתו כל שאר אסורין חינייהו דהא דם דאית בים כרת אתי בק"ו מנכילם דלית בה כרת ושרצים דאסורין במשהו אתו בק"ו מנבילה שאיסורה בכזית א"נ כתו שהקשה הרב המובהק מה"ר אליהו מזרחי ז"ל בפרשת אמור דליכתוב רחמנא טומא' זדם ולייתי שרצים מינייהו דכי פרכת מה לכהנים שכן ריבה להם הכתוב חצות יתירות איכא לתימר דם יוכיח וכי פרכת מה לדם שכן כרת איכא לתיתר שותאה תוכיח וחזר הדין לא ראי זה כראי זה ולא ראי זה כראי זה הצד השוה שבהן שהן באזהרה והוזהרו בהן גדולים על הקטני' אף שרצים ושאר כל איסורין שבתורה שהן בחוהרה יהיו גדולים מחהרין על הקטנים וכיון דהאי לריכותא לאו דוקא הוא ועוד דפשטא דלישנא דברייתא דקתני להזהיר גדולים על הקטנים חשחע שלריך להזהירם מלטמאם הכי נקטינן והסוא לריכותא איכא למימר דלא אתמר אלא לפום מאי דדחקי לשנויי דהני אזהרות דלא ליספו או דלא ליטמאו בידים ולאפוקי ברייתות מפשטן ולא קי"ל סבי כך כ"ל לדשת רבינו וכן צ"ל לדשת נ"י שכתב בהל' טומחה חמור וחמרת להוהיר גדולים על הקטנים חש"ג דבשחר איסורין אין האב מוזהר על הבן כדתנן קטן שבא לכבות אין שומעין לו מוקמינן ליה בעושה על דעת אביו הא לאו הכי לא אסרינן ליה אבל בטומאה מוזהר מריבוי דקרא ע"כ אבל הרתב"ם מפרש כפשטא דסוגיא דקא מצריך להגי תלת קראי וה"ל כחד קרא וילפינן מיניה לכל איסורין שבתורה וא"ב למ"ד קטן אוכל גבילות אין ב"ד מצווין להפרישו ע"כ לא הוזהרו אלא דלא ליספו ולא ליטתו להו בידים אבל להפרישם לא הוזהרו בשום חצום וכ"כ הרחב"ן בפרשת אחור אל הכהנים וכן כתב בפח"ג חל"ת סימן ס"ה גבי סכין ותפרכסין לאדם וסימן קח"ח וסימן רל"ד : "ברת"ג המימות בפרק כל כתבי (קכא ) דהא דאמרינן קטן אוכל נבילות חין ב"ד חלווין להפרישו מיירי בקטן שלא הגיע לחינוך דבהגיע לחינוך כיון שחייב לחנכו כ"ש דלריך להפרישו שלה יעשה עבירה עכ"ל חשחע דלה שני להו בין ב"ד לאכיו וכ"כ הרשב"א והביא ראיה מהסיא דמייתי בפרק חרש בן חבר שרגיל לילך אצל אבי אתו ש"ה וכו' ועוד תדאתריכן בפרק יוצא דופן לא צריכא לחותן המוזהרים שליו וחקשיכן ש"מ קטן חוכל נבילות ב"ד תצווין להפרישו וחם איתה ליתה לה לריכה להביו שתחסר עליו וכתב עוד שקשה לו לחוקתי כה דקטן אוכל נבילות אין ב"ד מצווין להסרישו בשלא הגיע לחינוך ממתני' דקטנה בת ישראל שנשחת לכהן שחוכלת בתרוחה דהתם חשמע דחפילו כשהגיע לחיטך היא וחפילו סכי אקשינן בגמרא וליכול קטן אוכל נבילות הוא וכו' ובפרק יוצא דופן איבשיא לן מופלא סמוך לחים דאורייתא או דרבנן ואמרינן ת"ש קטנה שנדרה וכו' ופרקינן סום ליה קטן אוכל נבילות ואין בית דין מצווין להסרישו אלמא דאפילו במופלא סמוך לחים חתרינן סכי וגדולה מזו חתרו (שם בנדה מו :) גבי מופלח לחותן המוזהרים עליו וחקשי ש"ח קטן חוכל נבילות חין ב"ד מצווין להפרישו דחלמח מאן דאית לים אין מצווין אפי' בקטן סמוך לאיש קאמר ושמא נאמר דלא אחרו מחנכין אלא לחצות עשה ולא לחצות לא תעשה שכ"ל ולהרחב"ם דחפליג בין ב"ד לאביו אתי שפיר דכי אחריכן קטן אוכל נבילות אין ב"ד חלווין להפרישו בהגיע להינוך על נמי היא אבל אביו חלווה להפרישו כשם שהוא חלווה לחנכו בחלוות ששה :

הלעברי איסורין דרבנן כתב הר"ן ברים יותה שכל שהוה לצרכו של תינוק העברי המש"ם שהגיע לחינוך תהכילין אותו היסור דרבנן הפילו בידים (ה) וכ"כ הרשב"ה ומיהו כתב בתשובה שלה חתר כן חלה להלכה אבל לה למששה והרמב"ם בסוף מאכלות אסורות כתב דלהאכילו בידים אסור אפילו דברים שאיסורן מדברי סופרים וכן אסור להרגילו בחילול שבת ומועד ואפילו בדברים שהן

משום שבות (ב): במדבר וחינו יודע מתי הוא שבת וכו' מימרא דרב הוכא בפרק כלל גדול (סט :) ותניה כוותיה : [ב"ש ומקדש השביעי וכו' ועושה בכל יום מלחכה שם חמר רבח בכל יום כדי פרנסתו ופריך והסוא יומא לימות ומשני דעביד מאתמול שתי פרנסות ופריך ודלמה מהתמול שבת הוהי ופרש"י וכמצה מחלל שבת שלה לפיקוח נפש הלה כל

דאיסורן במשהו מ"מ קרא לא קא מזהיר אלא שלא להאכילן בידים וה"ה בכל שאר איסורין משח"כ בטומאה דקרא קא אזהר לגדולים להפריש קטנים מן הטומאה כדפי' והוינו מטעם שריבה בהן מלות יתירות והכי משמע ממ"ש הרי"ף והרא"ש בהלכות טומאה הך דרשא דאמור ואמרת להזהיר הגדולים על הקטנים ולא הביאו עליה הך אוקמתא דלא ליטמינהו בידים

אלתה דס"ל דחזהר עלייהו לאפרושינהו מטותאה ומשם למד רבינו להורות כן והכי נקטינן דכהנים מוזהרין להפרוש הקטנים אפילו בקטנים דלה הגישו לחינוך ובחים ליטמא בעלמם מחוייבים הגדולי' להפרישן: בהגהת ש"ע וקטן שהכה חביו או עבר שחר עבירה בקטנות אש"ם שאינו לריך תשובה כשהגדול מ"מ טוב לו שיקבל איזה דבר לתשובה ולכפרה אש"ב שעבר קודם שנששה בר שונשין עכ"ל והוא מפסקי מהרא"י סי' ס"ב מיהו נראה דהני מילי בעבירות שבין אדם למקום אבל בעבירות שבין אדם לחבירו ודאי ב"ד מלווין שליו להפרישו כדי שלא יארש תקלה על ידו וכ"כ הרב המגיד פ"ח מגנבה המחי

דכתב הרמב"ם לשם ראוי לב"ד להכות את הקטנים כפי כח הקטן של הגובה כדי שלא יהיו רגילין בה וכן אם הזיקו שאר נזקין וכן מכין את העבדים וכו' וכ"כ בח"מ סימן שמ"ט אבל מן הדין אין הקטן חייב בתשלומין כשיגדול כמ"ש הרמב"ס להדיא בפ"ד דחובל ומויק וכ"כ כל הפוסקים אך קשה מהא דאיתא פרק הגוול עלים (דף לח) אכפייה רפרם לרב אשי ואגבי חיניה כי כשורא לללחי ופי' רש"י רב אשי שרף שטר חוב של חבירו בילדותו ואגבי מיניה גוביינא מעליא כל מה שכתוב בשער ומשמע ודאי דהאי בילדותו בקשנותו שלא היה בר דעת דאם ר"ל בילדותו לאחר שהגדיל לא היה צריך לפרש בילדותו דמה לי בילדותו מה לי בזקנותו מכל מקום היה גדול ואם שרפו באונם או בשונג ואדם מועד לעולם אין כאן גנאי אפילו בזקנותו ואם שרפו במזיד גם בילדותו לא כ"ל לפשותו כיון שהגדיל והיה בר דעת אלא בע"כ בקטנותו היה המעשה וכך היה מפרש הא"ז והביא ראיה מכאז שהקטן חויב לשלם כשהגדיל גם הבית ראיה תהת דחמר בפרק ד' וה' (דף ל"ט) שור של יתוחים שהזיק משלם מן העלייה י ר"י בר הנינא אחר מעליית אפוטרופא וחוזרין ונפרעין מן היהומים לכי גדלי וכ"ש היכא דאוקי נפשייהו ע"כ מא"ו כדאיתא בהגהת אשיר"י פרק החובל והוא תימה גדולה וצריך לומר דם"ל דאש"ג דמדין תורה ודאי פטור מכל מקום תקנת הכמים היא לשלם כשיגדיל מפני תקון העולם והכי כתבו התום' להדיח בפרק ד' וה' דהסיח דשור של קטן שהזיק דמשלם אע"ג דאיהו גופיה כי חזיק פטור דפגיעתו רשה תחונו לא כל שכן עבדי רבנן תקנה בחושד חפני תקון העולם פ"ש בד"ה אין מעמידין מכל מקום אין דעת הפוסקים כן לחייבו בבית דין לשלם כשינדיל כשהויק בעצמו דמילתא דלא שכיחא היא ולא עשו תקנק אלא בשור שנגח דשכיחא טובא ואית ביה משום תקון העולם אבל הך עובדא דרפרם נלפע"ד דהאמת הוא בודאי דרב אשי בקטנותו היה שרפו לשטר של חבירו ותן הדין היה פטור אלא כיון דראוי לב"ד להכות לקטנים וכו' ורב אשי לא היה רוצה לסבול המכות היה משלם כל ההחק שעשה והשתא ניהא הא דאכפייה דאי איתא דאכפייה כשהנדיל וכי הגון הוא לותר על רב אשי דלאחר שהגדיל היה מסרב על ליווי ב"ד שד דאכפייה רפרם אלא ודאי דבעודו קטן קאמר דאכפייה והוא דמן הדין היה פטור מלשלם ממון אלה ראוי היה להלקותו וע"י כך היה כפוי לשלם מה שהזיק ומכאן יצה לו לרש"י ז"ל לפרש בילדותו פי' בקטנותו דמדקהמר אכפייה דאלמא דבלא כפייה לא היה גובה מנכסיו אלמא דמדין היה פטור וגם התיישב הא דכתב הרמב"ם ראוי לב"ד להכות את הקטנים וכו' דכתב ה' המגיד על זה זה לא מצאתי מבואר אבל לחה שכתבנו חוכח הכי חהך דאכפייה רפרם כלל העולה דהקטן שגנב או שהזיק פטור חלשלם כשהגדיל ולא היתה של זה הקנת חכמים לשלם דלא כהח"ו גם בעבירות שבין אדם לחקום אין עליו עוכש לאחר שהגדול אלא שאני קורא שליו גם בלא דעת נפש לא טוב דאעפ"י דקטן שעבר עבירה בלא דעת היא לא טוב לנסש כי המשיך עליה טומאה מצד הרע על כן טוב לו כשיגדיל לשוב בחשובה מעלמו על כל מה שעבר הן בדברים שבינו ובין המקום הן בדברים שבינו וכין חבירו:

שדם ההולך בחדבר וכו' בפרק כלל גדול (דף ס"ט) פלוגתם דרב וחיים בר רב הוא ואיתותב חייא בר רב דאתר משתר יום אחד ומונה ששה אלא מונה ששה ומשתר יום אחד פי' ומתחיל מיום שנתן אל לבו שכחתו שגם הוא בכלל מנין הששה לאפוקי מחייא בר רב דמשמר יום אחד ומונה ששה דחשתר יום החחרת אבל ביום ששם אל לבו אינו חשתר דשתא עשה חלאכה: הודע וכו' מיתרת דרבה שם ופריך פשיטת ומשני מה"ד כיון דבשבתת לת נפיק במעלי שבתה נחי לה נפיק דאין דרך לנהת מפני כבוד השבת ולשתרי

ליה תרי יומי ה' וט' קת"ל זימנין דמשכה שיירתה ומקרי ונפיק: שבוה ארבע רשויות לשבת וכו' ברייתה פ"ק דשבת (דף ו') ומ"ש רה"י סוח המקום וכו' וז"ל רש"י ונמלא רחשו מוקף מארבע לדדין וחללו ד' עכ"ל וחביאו ב"י תשחע דלא ה"ל רה"י אלא כשחללו ד' בלא מחיצות וכן לראה מדברי הרמב"ם פי"ד שכתב וכן מקום שהוא מוקף ד' מחיצות וביניהן ד' על ד' וכו' אבל מדברי התוספות לשם (דף ה') בד"ה רחבה ששה מבואר דס"ל דהמחיצות מנטרפין לשעור ד' של ד' וכ"כ הרא"ש להדיא ח"ל והדפנות מצטרפות מת חלל הרוורת לרותר ארדתר כי חורא בחצובתות בעולה ל.